

Багато держав, що є членами ЄС, характеризуються таким явищем, як старіння нації. Це означає, що зменшується частка працездатного населення, а частка людей – пенсіонерів, яким держави виплачують соціальні виплати – збільшується. Отже, очікується послаблення економіки. [2]

Отже, з цього можна зробити висновок, що така міжнародна організація, як Європейський Союз, на сьогоднішній день стикнулася з багатьма проблемами, проте, наразі не здає своїх позицій, як важливого міжнародного гравця. Відомо, що ЄС розробляє декілька сценарій розвитку недалекого майбутнього, що спрямовані на вирішення цих та інших проблем та збереження позиції найвпливовішої міжнародної організації.

Список використаних джерел

1. Глобальні виклики для ЄС / VoxUkraine. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://voxukraine.org/uk/globalni-vikliki-dlya-yes-5-stsenariyiv-i-realnist/>
2. Єврокомісія визначила головні виклики ЄС у 2019 році/Укрінформ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2614941-evrokomisia-viznacila-golovni-vikliki-es-u-2019-roci.html>
3. ЄС перед новою загрозою / Європейська правда. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2019/09/10/7100575/>
4. Коронавірус у світі / ZN,UA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/WORLD/zhorstkiy-karantin-mozhe-stati-zagrozoju-dlya-demokratiyi-zayava-krayin-yes-343423_.html
5. Чим страшний вихід з ЄС / BBCNews. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/press_review/2016/02/160224_foreign_press_vs

Горбач А.

*студентка 3 курсу
факультету міжнародних відносин
Східноєвропейського національного
університету ім. Лесі Українки
Науковий керівник: к.політ. н., доцент
кафедри міжнародних
відносин і регіональних студій
Східноєвропейського національного
університету ім. Лесі Українки
Вознюк Є.В.*

ЗБРОЯ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ – ГОЛОВНА ЗАГРОЗА ХХІ СТ.: ВИКЛИКИ 2020-2030

Зброю масового знищення (ЗМЗ) було створено не для самозахисту, а для того, щоб утримувати першість у гонці озброєнь, щоб мати вагомий аргумент у будь-якому протистоянні і нарешті диктувати свої правила гри всьому світу. З 1942 р. Манхетенський проект запустив в дію невідворотний процес. А бомби «малюк» і «товстун» розділили світ на до і після, показавши на що здатна така зброя.

До кінця ХХ століття до ЗМЗ було прийнято відносити хімічну, біологічну та ядерну зброю, проте, починаючи з 1990-х років у світі починають розроблятися нові види, зокрема радіочастотна, радіологічна, інфразвукова, геофізична і променева зброя. Єдиними в історії випадками застосування ядерної зброї були бомбардування Хіросіми та Нагасакі в результаті яких загинуло близько півмільйона людей, проте виробництво та випробування тривають і нині.

Прикладів використання хімічної зброї можна нарахувати більше. Наприклад в Іраці, Малайзії, Сирії та Великобританії, включаючи використання нервового агента VX при вбивстві Кім Чен Нама в аеропорту Куала-Лумпура і т.д. Взяти хоча б встановлені 34 випадки її застосування під час конфлікту в Сирії, який розпочався 2011 р. і триває до нині [3].

Щодо біологічної зброї, РФ успадкувала від СРСР арсенал й ідеологію ведення наступальної біологічної війни. Наразі РФ має можливості застосування будь-яких засобів, аби довести свою спроможність диктувати світові власні умови.

Щодо сьогодення, у час біотехнологічних розробок, інноваційного буму, кібератак, масового тероризму, чисельних регіональних конфліктів, контрабанди радіоактивних матеріалів, неконтрольованого придбання та використання технологій масового знищення, різних геополітичних протистоянь і зіткнень інтересів майже всіх країн світу, ЗМЗ становить найбільшу загрозу людству у XXI столітті.

На початку 2019 р., США заявили, що мають намір вийти з Договору про ядерні сили середнього радіусу дії через постійне недотримання Росією домовленостей. РФ, зі свого боку, висунула зустрічні претензії щодо США. Це може мати великі наслідки для європейської безпеки. Якщо або штати, або Росія знову введуть наземні ядерні ракети середнього дальності. Крім того, це додає сумнівів щодо продовження дії угоди США-Росія про START (Договір про скорочення і обмеження стратегічних наступальних озброєнь СРСР-США) у 2020 р.

Без нового договору епоха контролю над ядерною зброєю може бути справді закінчена, що підвищить перспективу нестримної гонки озброєнь серед ядерних збройних держав. Це може значно ускладнити процес пошуку тривалої ядерної стабільності в схильному до кризи азіатському регіоні через обмеження переговорів, як заходи контролю над озброєнням [1].

Майбутня роль ЗМЗ на це десятиліття визначатиметься багатьма чинниками, включаючи технологічний та науковий прогрес, мінливе геополітичне середовище, характер військових викликів, що стоять перед державами, статус тероризму та вибір світових лідерів.

Існує також чимало причин для занепокоєння, що нинішній та минулий прогрес у напрямку маргіналізації ЗМЗ та мінімізації подальшого розповсюдження буде поставлений під загрозу в найближчі десятиліття. Дійсно, можливо, що більше країн захочуть мати ядерну зброю для їх безпеки. Деякі неядерні держави в наступні роки можуть змінити свій статус (навіть якщо не офіційно). Додаткове розповсюдження ЗМЗ навіть у одній країні може спричинити виклик існуючим режимам. Крім цього, є ризик загострення відносин між країнами «Ядерного клубу»,

наприклад, так як Індія і Пакистан мають давню ворожнечу, регулярно погрожують одна одній застосуванням сили, а на індо-пакистанському кордоні регулярно трапляються збройні інциденти. Але на додачу країни мають ще й інші конфліктні відносини. Для Індії це Китай, а для Пакистану – Ізраїль. Обидві країни не приховують того факту, що мають ядерну програму, проте їхні деталі публічно не розголошуються [2].

Також, зростаюча невпевненість, пов'язана зі зміною та невизначеністю геополітичного середовища, коли зростання нових держав зменшить частку Сполучених Штатів та їхніх західних союзників у світовій владі, може збільшити стимули для ряду держав набувати ядерні та навіть інші можливості ЗМЗ до стримування та / або протистоянню агресії. Парасолька безпеки США десятиліттями формувала пейзаж розповсюдження. У деяких випадках союзники явно покладаються на Вашингтон. В інших випадках якщо союзники та партнери США піддадуть сумніву надійність американських гарантій безпеки, можна очікувати, що вони шукатимуть альтернативні засоби для забезпечення їх безпеки і будуть більш схильні придбати ядерну зброю або засоби для отримання їх у досить короткому порядку.

Дійсно, серйозні проблеми із розповсюдженням зброї протягом наступних десятиліть можуть виникнути з поки що союзниками Сполучених Штатів, а не тільки з так званими державами-шахраями, які зайняли нашу увагу в епоху після холодної війни, або з численними терористами, які прагнуть заволодіти ЗМЗ. Тому стимули для утримання або придбання ядерної зброї, ймовірно, зростуть до 2030 р. [4].

Виробництво дроблених матеріалів є головною технологічною перешкодою для розвитку ядерної зброї, оскільки функціонуючі конструкції зброї вже доступні у відкритих джерелах. Два союзники США, які, можливо, найбільш схильні шукати ядерну зброю, щоб захистити свою безпеку проти повсталого Китаю або вже виробляють своє власне, ядерне паливо (Японія) або розробили власну технологію переробки плутонію (Південна Корея). Дві основні несприятливі події щодо розповсюдження зброї: самопроголошене придбанням ядерної зброї Північною Кореєю, що підтримується трьома випробуваннями ядерних пристроїв; Іран, який підозрюється у здійсненні ядерної зброї та продемонструє, що його ядерна програма є суворо в мирних цілях. Північна Корея та Іран продемонстрували, що менш розвинені країни можуть освоїти переробку та / або збагачення в умовах сильної міжнародної опозиції.

Потенційна поява до 2030 р. комерційно життєздатних та розповсюджених методів лазерного ізотопного розділення для збагачення урану можуть дати змогу державам швидше виробляти подільний матеріал, дешевше та більш приховано, ніж це дозволяють сучасні технології. До 2030 р. хімічна та біологічна зброя, яка активно використовує технології подвійного використання, найімовірніше, буде представлена в будь-якому майбутньому тероризмі. Посилення розповсюдження науково-технічних знань та можливостей, повинні надати недержавним акторам більше можливостей безпосередньо купувати, збирати та використовувати хімічну та біологічну зброю. Недержавні групи, потенційно включаючи терористів, значно зростатимуть у можливостях. Джерела міжнародного конфлікту залишаться і можуть посилитися, а ризики збройних конфліктів, як міждержавних, так і внутрішньодержавних, зростатимуть [4].

Як передбачає Інститут досліджень безпеки, Сполучені Штати незабаром будуть витіснені Китаєм як наймогутніша країна світу. Інші кандидати вважають, що альтернативний блок країн – Бразилія, Росія, Індія та Китай (так звані БРІК) – міг би витіснити західні держави. Не очікується, що Сполучені Штати будуть витіснені як вища держава до 2030 р., але припускають значне зниження відносної потужності США і їх західних партнерів, і що їм все складніше здійснювати глобальний вплив.

Є різні теорії про зростання держав, таких як Китай та Індія і про те, що все більше акторів буде володіти передовими озброєннями, такими як дальні боєприпаси для точного удару. Як зазначається в британському оборонному дослідженні, «не можна припустити, що до 2029 року Захід збереже достатню військову перевагу над зростаючими державами за будь-яких обставин. Таким чином, більша невизначеність буде спричинена наслідками конфліктів у США із зростаючими великими державами, особливо у власних регіонах. Це може мати важливі наслідки для розгалуженої мережі безпеки і домовленостями, розробленими США під час холодної війни».

Очікується, що США можуть відчувати потребу в альтернативних заходах безпеки. Національна рада розвідки стурбована тим, що ця дифузія влади може включати придбання військових технологій, включаючи зброю масового знищення, звичайну зброю та кіберможливості колись обмежені штатами.

Британське дослідження Міністерства оборони передбачає постійні загрози тероризму. Страху ядерної ескалації, ймовірно, зіграли головну роль у приглушенні готовності великих держав брати участь навіть у незначних збройних конфліктах з іншими ядерними збройними державами. Проект Звіту з безпеки людини стверджує: «Важко визначити причини миру між розвиненими державами з будь-якою точністю – не тому, що занадто мало правдоподібних пояснень, а тому, що їх занадто багато [4].

Отже, від технологічних розробок залежить, які можливості ЗМЗ будуть досяжні в часовій рамці 2020-2030 рр., в той час як геополітичні фактори формуватимуть мотивацію до придбання та використання ЗМЗ. Багаторічні зусилля міжнародної спільноти щодо того, щоб виключити зброю масового знищення з міжнародної конкуренції та конфліктів можуть бути зруйновані на 2030 р. Скоріш за все, все важче буде запобігти поширенню ЗМЗ і вона буде все більш розповсюджена.

Ядерна зброя відіграє більш значну роль у міжнародному середовищі безпеки, і нинішні обмеження щодо розповсюдження та використання хімічної та біологічної зброї зменшаться. Технологічно до 2030 р. будуть існувати все менші і менші перешкоди для прихованого розвитку ядерної зброї та для розвитку більш досконалих технологій і її видів.

Хімічна та біологічна зброя, ймовірно, буде більш доступною як державним, так і недержавним суб'єктам через менші бар'єри для придбання сучасних та нових технологій для розробки ЗМЗ. Значно більше можливостей для тероризму із застосуванням зброї масового знищення, хоча неможливо передбачити частоту чи серйозність будь-якого майбутнього використання такої зброї.

Нові форми ЗМЗ – крім хімічної, біологічної, радіологічної та ядерної зброї – навряд чи з'являться до 2030 р., але кіберзброя, ймовірно, зможе сильно вплинути на світ. Не можна прогнозувати напевне чи очікувати застосування зброї масового знищення або сплесків ядерного тероризму саме в цьому десятилітті, але можна стверджувати напевне, що не можливо знищити ЗМЗ, остаточно припинити терористичні акти, контрабанду радіоактивних матеріалів, остаточно ліквідувати ядерний статус держав в найближчі десятиліття, а тому ЗМЗ залишатиметься найгострішою загрозою XXI століття.

Список використаних джерел

1. Глобальні ризики ЗМЗ зростають. URL: <https://thediplomat.com/2019/06/global-wmd-risks-are-rising-its-time-to-do-somethi ng-about-it/>.
2. Дев'ять країн, які мають ядерну зброю, і чим це загрожує світу. URL : https://espreso.tv/article/2017/07/05/khto_maye_yadernogo_dubcya_i_komu_ce_zagrozhuje.
3. Зброя масового знищення. URL : <http://obrii.com.ua/vokn/14577-zbroya-masovogo-samoznishhennya.html>.
4. John P. Caves, Jr., and W. Seth Carus – The Future of Weapons of Mass Destruction : Their Nature and Role in 2030. Occasional Paper 10.

Коконєва І.

студентка V курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: к.ю.н., доцент,

доцент кафедри міжнародного права

та міграційної політики THEU

Баран А.В.

ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД У РІШЕННЯХ ЄСПЛ

Формування міжнародних механізмів захисту свобод та основних прав людини є одним із найбільших досягнень світової спільноти у XX столітті. Своє закріплення і вираження ці механізми знайшли через створення спеціальних органів, що уповноважені здійснювати контроль дотримання основних свобод людини та її прав. Серед них найбільш ефективним вважається Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ). Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. є правовою основою функціонування та діяльності ЄСПЛ.

Першорядними принципами Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод є верховенство права та належне здійснення правосуддя. Ці принципи також є головними елементами права на справедливий суд, гарантований статтею 6 Конвенції. Серед рішень Європейського суду з прав людини, стаття 6 Конвенції посідає «центральне місце». Аналіз статистики ЄСПЛ свідчить, що державами-учасниками Конвенції найчастіше порушується саме 6 стаття Конвенції. Не є винятком і наша держава. Більше половини